

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олександр ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ

для студентів
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 025.00.03 «Інструментальне
виконавство (фортепіано)»

Київ – 2023

Розробники: Романенко Анастасія Романівна, кандидат культурології, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності; Беренбейн Інеса Самійлівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Беренбейн Інеса Самійлівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності
Протокол № 9 від 28 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри
інструментально-виконавської
майстерності

(підпис)

Маргарита МАЛАХОВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
(керівником проєктної групи) 025.00.03 «Інструментальне виконавство
(фортепіано)»

«___» _____ 2023 року

Гарант освітньо-професійної 025.00.03 «Інструментальне виконавство
(фортепіано)»

(керівник проєктної групи) _____ Наталія СВИРИДЕНКО

(підпис)

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2023 року

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Інна ТКАЧЕНКО

(підпис)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «___» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання – денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
Курс	2	
Семестр	III	IV
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, у тому числі:	30	30
Практичні	18	18
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	10	10
Форми семестрового контролю		Залік

2. Мета навчальної дисципліни

Мета курсу – формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для камерно-інструментальних ансамблів; підготовка музикантів-спеціалістів, які володіють навичками колективного виконавства, необхідними для майбутньої концертно-педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- знайомство з творчістю вітчизняних та зарубіжних композиторів в жанрі камерно-інструментального ансамблю з фортепіано;
- розуміння особливостей прояву загальних закономірностей, властивих тому чи іншому художньому стилю, в специфічних формах ансамблю;
- набуття навичок гри разом, слухового самоконтролю;
- розвиток художнього смаку, навичок читання з аркуша;
- знайомство зі специфікою звучання регістрів інструментів, які використовуються в ансамблі, їх технічними можливостями, характером звуковидобування.

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності, або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки, виконавства і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
	СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки й взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

	СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
	СК 17	Здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
	СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання	
ПРН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
ПРН 2	Володіти методами й навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи і концертних виступів.
ПРН 3	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
ПРН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
ПРН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
ПРН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
ПРН 10	Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.
ПРН 11	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській практичній діяльності.
ПРН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- репертуар камерно-інструментального ансамблю з фортепіано;;
- особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;
- стилістичні особливості виконання камерно-інструментальної музики різних епох.

вміти:

- проявляти самостійність і організованість в роботі;
- підтримати творчу атмосферу в класі;
- детально вивчати твори камерно-інструментальної музики;
- демонструвати твори камерно-інструментальної музики на різного роду виступах.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Само стійн а
		Ле кці ї	Семі нари	Прак тичні	Лабор аторні	Індивід уальні	
Змістовий модуль 1. Оволодіння художньою та технічною майстерністю ансамблевого виконання							
Тема 1. Психологічно-комунікативна довіра учасників ансамблевого виконання	8			8			5
Тема 2. Осягнення твору певного стилю та організація горизонтального й вертикального ансамблевого звучання	10			10			5
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	-						
Разом	30						
Усього за III семестр	30						
Змістовий модуль 2. Спільне розуміння виконавцями жанру, стилю та форми твору камерно-інструментального репертуару, особливостей його інтерпретації							
Тема 1. Вивчення різних редакцій ансамблевої літератури	8			8			5
Тема 2. Знайомство з видатними виконавцями ансамблевої музики	10			10			5
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	-						
Разом	30						
Усього за IV семестр	30						
Усього за II курс	60						

4. Програма навчальної дисципліни

«Інструментальний ансамбль»

Змістовий модуль 1. Оволодіння художньою та технічною майстерністю ансамблевого виконання

Тема 1. Психологічно-комунікативна довіра учасників ансамблевого виконання

Формування ансамблістами професійно-творчих взаємин.

Тема 2. Осягнення твору певного стилю та організація горизонтального й вертикального ансамблевого звучання

Робота над розкриттям музично-художнього образу твору; темпо-ритмічною, динамічною, гармонічною, тембровою та технічною злагодженістю в ансамблі.

Змістовий модуль 2. Спільне розуміння виконавцями жанру, стилю та форми твору камерно-інструментального репертуару, особливостей його інтерпретації

Тема 1. Вивчення різних редакцій ансамблевої літератури

Опанування знаннями про історичну епоху, національну школу, стильові особливості твору, що вивчається.

Тема 2. Знайомство з видатними виконавцями камерно-інструментальної музики

Логічне взаємне застосування засобів музичної виразності; спільне емоційно-художнє переживання всіма учасниками ансамблю.

5. Контроль навчальних досягнень

5.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	18	18	18	18
Робота на практичному занятті	10	18	180	18	180
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	233	-	233

5.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Прослухування під час роботи в класі	Читання з листа	8
	Розуміння інтонаційної драматургії твору	8
	Знання власної партії	9
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	Повний обсяг виконання твору	8
	Відчуття ансамблю	8
	Готовність до концертного виступу	9
Максимальна кількість балів		25

За необхідності модульний контроль може відбуватися дистанційно: кожен учасник ансамблю записує свою партію і самостійно завантажує її у створену папку на Google Диску кафедральної пошти.

5.3 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

В IV семестрі складається залік, який передбачає виконання одного твору камерно-інструментального складу достатнього рівня складності будь-якого стилю.

Максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання

35-40 балів	Студент досконало опанував усіма виражальними засобами, пасажною та акордовою технікою; проявив артистизм, в якому поєднується інструментально-художнє осмислення образного змісту виконуваного твору з емоційним проявом глибокого відчуття логіки розгортання музичної драматургії. Продемонстрував синхронність звучання у побудові звукової горизонталі та вертикалі; темпову взаємодію; злагодженість штрихів та артикуляції в ансамблі.
30-34 бали	Студент продемонстрував достатньо високий рівень володіння музичним інструментом, єдність «дихання», агогічних змін в ансамблі. Відчувається розуміння форми та драматургії музичного твору. Притаманна впевненість гри без текстових помилок. Складність програми відповідає вимогам.
25-29 балів	Студент продемонстрував добрий рівень володіння музичним інструментом. Технічна майстерність добра, але допущені неточності у виконанні штрихів, не завжди якісне звуковидобування. Рівень складності програми відповідає вимогам, проте відчуття стилю, характеру музики та фразування не завжди логічні й переконливі. Мають місце деякі текстові неточності. Нерозвинуте відчуття пластики метроритмічної організації в ансамблі.
20-24 бали	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом. Проявив емоційну активність у відтворенні образної сфери музичних творів, в її контрастах, зіставленнях, але це, в основному, носить характер зовнішнього

	емоційного відгуку на музику, аніж творення її як вираження глибинного відчуття художньої сутності композиторського задуму. Виконавець не вийшов на емоційне спілкування зі слухачською аудиторією. Недостатні єдність фразування всіма учасниками ансамблю, узгодженість штрихів, орнаментики, артикуляції, педалі, звукової вертикалі та динамічної перспективи.
15–19 балів	Студент продемонстрував достатній рівень володіння музичним інструментом. Однак виявив недосконале володіння технічною майстерністю, має проблеми з відтворенням складних ритмічних рисунків, стилістичні, змістові помилки. Рівень складності програми середній або завищений щодо його виконавських можливостей. Використання динаміки та агогіки дещо хаотичне, непродумане. Артистизм невиразний. Виконання недостатньо стабільне. Текст відтворений з численними неточностями.
10–14 балів	Студент продемонстрував низький рівень володіння музичним інструментом. Виявив обмежену ансамблеву техніку. Складність програми невисока. Не охоплена форма творів, нелогічне фразування. Студент демонструє формальне виконання музичних творів, відсутність власної інтерпретаторської концепції. Виконання програми нестабільне.
0–9 балів	Незадовільний рівень володіння музичним інструментом, фактична відсутність виконання музичної програми, технічні зриви. Студент не демонструє уміння та навички ансамблевої гри.

5.4. Завдання для самостійної роботи.

№	Зміст завдання	Академічний контроль		Бали
1.	Ознайомлення з програмою 7 семестру	Читання з листа	2	5
		Знання творчості композитора	1	
		Вивчення стилістичних особливостей	2	
2.	Самостійне опрацювання теоретичної літератури про автора, епоху.	Знання естетики стильового напрямку	2	5
		Знання жанрів і жанрово-стильових напрямків	1	
		Слухова диференціація стилів	2	
3.	Самостійне опрацювання аудіо/дискографії камерно-інструментальних ансамблей	Знання камерно-інструментального репертуару	2	5
		Вміння аналітичного осмислення інтерпретаційних моделей	1	
		Знання персоналій	2	
4.	Робота над твором	Знання своєї партії	2	5
		Знання ансамблевих партій	1	
		Розуміння драматургії твору	2	

6. Шкала відповідності оцінок

100-бальна шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

III семестр		IV семестр		
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Оволодіння художньою та технічною майстерністю ансамблевого виконання		Спільне розуміння виконавцями жанру, стилю та форми твору камерно-інструментального репертуару, особливостей його інтерпретації	
Заняття	1-18		19-36	
Практичні	8	10	8	10
Теми занять	Тема 1. Психологічно-комунікативна довіра учасників ансамблевого виконання	Тема 2. Осягнення твору камерно-інструментального репертуару та організація горизонтального й вертикального ансамблевого звучання	Тема 1. Вивчення різних редакцій ансамблевої літератури	Тема 2. Знайомство з видатними виконавцями ансамблевої музики
Кількість балів за модуль	1*18 = 18 10*18 = 180		1*18 = 18 10*18 = 180	
Самостійна робота – кількість балів	10		10	
Види поточного контролю	Модульне контрольне прослуховування – 25 б.		Модульне контрольне прослуховування – 25 б.	
Усього	233		233	
Підсумковий контроль			Залік	
Коефіцієнт			Усього за період роботи до заліку – 233 бали (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнту 2,33).	

8. Орієнтовний репертуар

1. Інструментальні ансамблі епохи бароко (Й. С. Баха, А. Телемана, І. Генделя, Й. Гумеля, А. Кореллі, А. Вівальді, Л. Кожелуха та ін.).
2. Інструментальні ансамблі композиторів XVIII–XIX століття (Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена, М. Клементі та ін.).
3. Інструментальні ансамблі композиторів-романтиків (К. Вебера, Ф. Шуберта, Ф. Мендельсона, Р. Шумана, Ф. Шопена та ін.).
4. Інструментальні ансамблі композиторів XX–XXI століття (Ф. Пуленка, М. Равеля, Г. Малера, Б. Сметани, В. Лютославського, Г. Форе, А. Бабаджаняна, К. Хачатуряна, А. Шнітке, К. Дебюссі, Ю. Ішенка, В. Сільвестрова, М. Скорика, Д. Мійо та ін.);
5. Транскрипції (концертні перекладення оркестрових сюїт, увертюр, симфоній).

9. Методичне забезпечення курсу

Основна література

1. Андрієвська В. В. Камерно-інструментальний ансамбль у творчості львівських композиторів XX століття: дис. ... канд. мистецтвознав.: 17.00.03 / Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2002. 207 с.
2. Берегова О. Стильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80–90-х років XX сторіччя: ситуація постмодерну // Українське музикознавство. Вип. 29. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. С. 103–108.
3. Дика Н. О. Камерно-інструментальний ансамбль в Україні. Творчість і виконавство (1960–1980 рр.): автореф. дис. ... канд. мист.: 17.00.03 / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2001. 18 с.
4. Довгань П. В. Жанрово-стильова динаміка української камерно-інструментальної сюїти XX століття: дис. ... канд. мистецтвознав.: 17.00.03 / Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2010. 202 с.
5. Польська І. І. Фридерик Шопен та ансамблева культура // Фридерик Шопен : Зб. ст. / За ред. Я. В. Якуб'яка. Наук. вісник Нац. муз. акад. України. Вип. 9. Львів : В-во «СПОЛОМ», 2000. С. 180–200.

Додаткова література

1. Пляченко Т. М. Методика роботи з музично-інструментальними колективами: навч.-метод. посібник [для студ. мистецького ф-ту пед. університету]; [Рекомендовано Мін. освіти і науки України]. Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2009. 232 с.